

Leerrede over Psalm 36: 10 t/m 13, uitgesproken op Biddag 7-3-1951 middagdienst te Schiedam door H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 95: 2 en 3

Lezen - Psalm 42

Tekst.

Wij vragen Uw aandacht voor het 10e tot en met het 13e vers uit de ons vanmorgen gelezen 36e Psalm, waar Gods Woord aldus luidt:

- 10. Want bij U is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht.*
- 11. Strek Uw goedertierenheid uit over degenen, die U kennen, en Uw gerechtigheid over de oprechten van hart.*
- 12. De voet der hovaardigen kome niet over mij, en de hand der goddelozen doe mij niet omzwerven.*
- 13. Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zij nedergestoten, en kunnen niet weder opstaan.*

Leerrede.

In het morgenuur hebben wij bij het eerste gedeelte van het 10e vers stilgestaan: "Want bij U is de fontein des levens", waarheen diegenen de toevlucht nemen, bij wie alles op dit benedenrond, de dood is.

Iemand mocht zeggen: "Ja, ik heb vanmorgen ook zitten luisteren, maar nu moet u zich eens even indenken wát voor een mens ik ben! Of mijns gelijke wel bestaat, weet ik niet, want het is met mij zó ver gekomen, dat ik totaal geen verstand heb van God of van goddelijke zaken! Ik lees van de Fontein des levens (en wát staat er allemaal wel niet van!), en dat mag ik verstandelijk dan wat begrijpen, zoals het ook in artikel 1 van onze Geloofsbelijdenis staat, dat Hij een zeer overvloedige Fontein aller goeden is, en dat God in Christus door die eeuwige Geest handelt en op aarde werkt, en dat God door Zijn Zoon ons alles heeft doen verdienen en verwerven wat ons tot het leven en een eeuwige zaligheid nodig is.

Ook dat Hij zó de Fontein des levens is, dat het één rijkdom, één volheid is, máár waar vind ik, dat het mijn hart eens raakt? Ik heb tijden dat het mij koud laat en op een andere keer, ja, dan heb ik er eens wat aanraking mee. Dán bemerk ik wat van de ruimte die er bij God is, ja ook van Christus, welk een Fontein des levens Hij is en wát er allemaal door Hem verdiend is. Maar já, wie ben ik?"

Nu, laten wij eens bij het tweede gedeelte wat stilstaan en zien of wij dan een vreemd mens zijn. Want dat is allicht het eerste waarmede wij te kampen hebben: "Ik geloof dat het bij mij alles vreemd is."

David, een waar kenner van God, spreekt hier in deze psalm: "Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God! Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen. Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes; en Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten. Want bij U is de fontein des levens." Dan voegt hij er tegelijk bij: "In Uw licht zien wij het licht." Wat is daarvan de inhoud? Dat het daarbuiten voor ons alles nacht en duisternis is, zowel voor mij als voor u, voor David, voor Salomo, voor die grote heidenapostel Paulus, noem maar op van de voornaamste heiligen, voor een ieder. Want, waarlijk, er is geen onderscheid tussen mensen en mensen, daarom moet de genade alles dekken en alles maken.

De staat van een mens is toch zó, dat wij door onze val niet véél, maar álles verloren hebben. Paulus zegt: "En derven álles de heerlijkheid Gods." Het beeld van God kwijt! Wij hebben dat niet zó op te nemen, dat wij opgehouden hebben een redemachtig schepsel te zijn! Dát is iets anders. Ook wordt het wel eens zó ver doorgedreven, met te zeggen: "Ja, wát is een mens, hé? Hij is het beeld van God verloren en is gezonken beneden de beesten der aarde." Dan maakt men er zó'n "gebruik" van - vermenend een zeer rechtzinnige belijdenis te hebben - dat men er maar een eind op lós leeft en denkt zonden te kunnen doen en laten, want: " Zó is een mens! Zó diep gezonken, het is toch wat, hé!"

Soms haalt men er dan nog een tekst bij aan, bijvoorbeeld: "Zal ook een Moorman zijn huid veranderen? of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen." Doch dat zijn geen teksten van dien aard, dat een mens er dan maar op los kan en mag gaan leven. Wij zouden dan wel kunnen gaan stelen, roven, drinken, overspel bedrijven, want ... ja, het is de aard van de mens, het is zijn natuur. En als er iemand wat van zegt, dan beantwoordt men dat niet: "Hoor eens, je moet niet zo wettisch zijn; je moet maar eens leren wat een mens is". Nu, zulke ontdekkingen (!!) wèns ik niet, die heeft God mij ook nooit gegeven.

God erkent ons als Zijn schepselen, die Hij goed en oprecht gemaakt heeft, naar Zijn evenbeeld. Als er dus sprake is van: "Derven allen de heerlijkheid Gods", en dat wij Zijn beeld verloren hebben, waarin bestond dat dan? Toch hierin, dat wij verloren hebben: kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Het beeld Gods bestond in hoofdzaak uit een zodanige deugdelijke of zedelijke goedheid, dat men God kende. Die kennis was zodanig, dat er bij Zijn schepsel enige gelijkheid was van God. Immers, Hij formeerde de mens uit het stof der aarde, maar gaf, daar God Geest is, rechtstreeks door inblazing (zo staat het er) de mens een onsterfelijke geest, een ziel. De ziel, de geest van een mens, heeft een vermogen, verstand en wil, waardoor hij werkt, hoewel in afhankelijkheid van God. Zó is het óók geweest in de staat der rechtheid, anders was Adam zèlf tot een god geweest.

Het is dus niet zó geweest, dat God van Zijn deugden en eigenschappen als in Adam heeft overgebracht, maar Hij deelde hem van Zijn mededeelbare eigenschappen mede, waardoor het beeld Gods in Adam zodanig in een deugdelijke of zedelijke goedheid bestond, dat Adam God zelfs kende aan de wind des daags. Hij was dus in éne gelijkheid aan Zijn Schepper. Uit het aanzijn dat hij had, was hij in alles Gode beantwoordend. Hij had omgang met Hem en een rechte kennis. Er staat ook, dat al wat God gemaakt had, zeer goed was. Dus ook, zoals de mens Hem kende om als schepsel Gode aangenaam te kunnen zijn.

Ook was er zulk een gerechtigheid, overeenstemmend met de heerlijkheid van Gods Wezen, zodat God als met welgevallen op Zijn schepsel zag, daar Hij er van Zijn heerlijkheid in zag uitblinken. Tevens was er zulk een heiligheid, dat er, krachtens de reinheid van de schepping, bij Adam in die rechte staat niets hoger kon zijn dan God. Daarbij beminde hij Eva, dus zijn naaste, ook op de rechte wijze, als zichzelf. Dat bracht de staat der rechtheid met zich mede; dat was er de natuur van. Nochtans was Adam van Zijn Schepper afhankelijk, hij moest gediend en hem moest toegebracht worden om Gode in waarheid te kunnen dienen. Want al is er bekwaamheid om te werken -- verstand en kracht -- maar God onthoudt Zich, dan houdt de bekwaamheid op.

Daar het doel der schepping was, dat God de heerlijkheid van Zijn Wezen, in werken wilde openbaren, was het vanzelfsprekend dat God, in de staat waarin Adam en Eva waren, hen mededeelde voor hetgeen er in de hof te doen was, namelijk om die te bouwen, dus te planten, te bewaren en heerschappij te hebben over al de werken van Gods hand, opdat zij daardoor Hem konden dienen en beantwoorden in de heerlijkheid van, Zijn Wezen. Het was vanzelfsprekend dat Hij het hun gaf, want daartoe had Hij ze ook aan hen gegeven, opdat zij, dat onderhoudende, de instrumenten zouden zijn tot Zijn eer.

Nu is echter de zonde tussenbeide gekomen en is er een scheiding, een breuk ontstaan tussen God en de mens, gelijk er staat: "Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God." Wat eerst één was - met elkander verenigd - is uit elkaar, gescheiden, los. Tégen de wil van God, Die er de drievoudige dood op had bedreigd. Adam is op hetzelfde ogenblik dat hij zondigde, de geestelijke dood gestorven: "Ten dage, als gij daarvan eet - staat er - zult gij de dood sterven." Hij beantwoordde niet meer aan de heerlijkheid van Gods Wezen, en vluchtte van God af. Nóóit meer terug!

Dát is de staat waarin een ieder mensenkind van nature is: van God gescheiden, bij Hem in de schuld, liggend onder het oordeel. Of wij het weten of niet, maar dát is ons geval. Daarbij zijn wij zó diep gezonken, dat wij niet eens ogen hebben om te zien, noch oren om te horen, laat staan een hart om op te merken. Dat zegt God zelfs van Israël nadat Hij hen uit Egypte verlost had. Eerst waren er tien grote plagen over Egypte gegaan en wanneer Zijn volk voor de Rode Zee komt, dan klieft God de wateren en leidt hen door het midden der zee als op het droge. Daarna komen zij bij de berg Sinaï, waar Hij met hen spreekt en hun Zijn wetten geeft. Dat moeten wij ons eens indenken, dat is geen kleinigheid! Ook voedde Hij hen dagelijks met man uit de hemel, en geleidde hen des daags door de wolkkolom en des nachts door de vuurkolom. Hun schoenen zijn op die tocht niet versleten en hun klederen niet verouderd. Wat zouden wij nog meer moeten opnoemen? God onderhield hen in alles.

Dan zou je toch zeggen: dát moet een volk geweest zijn met een vurig geloof, die ogen hadden voor die rijke zegeningen van God! Maar wat zegt Mozes? "De HEERE heeft ulieden niet gegeven een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op deze dag." En zóveel had Hij aan hun besteed! Ja, maar de mens is zó diep gezonken, dat er nog zóveel kan gebeuren, èn ... toch totaal geen vrucht! Is dat nu niet verschrikkelijk? Bedenken wij hierbij, dat er geen onderscheid is tussen mensen en mensen, dat wij dus allen even diep gezonken zijn.

Hoewel Adam in de staat der rechtheid, een beeldrager Gods was, hing hij geheel van God af, had dus Diens invloedrijke kracht nodig. Denkt u nu eens even in, nu wij van God gescheiden zijn, wát zouden wij moeten beginnen? Als Adam, van nature in reinheid, bekwaam was om God te dienen, maar de onderhouding daartoe van God moest ontvangen, dus niet zèlf als een god was, wat moeten wij dan beginnen in de staat waarin wij zijn?

Daar kun je niets in beginnen! Dat hebben de opstellers van het formulier om het Heilig Avondmaal te houden alzó verstaan, dat zij daarin hebben opgenomen: "Dat wij midden in de dood liggen." Ik leg daar de nadruk op, opdat men niet zou vermenen: "O, het is met mij iets bijzonders! Verschrikkelijk zoals ik ben", maar begrijpen zou dat het de werkelijkheid is. Nu, die grote man Gods, David, zegt dat men de toevlucht neemt onder de schaduw Zijner vleugelen, daar bij Hem de fontein des levens is en voegt er in dezelfde zin aan toe: "In Uw licht zien wij het licht." Alsof hij wil zeggen: wij hebben rechtstreeks genadelicht nodig, anders zien wij het nòg niet.

Marnix van St. Aldegonde heeft het in zijn berijming van deze psalm aldus gesteld: "In Uw klaarheid zullen wij ons klare licht bekomen." Wat hebben die mensen dat toch helder verstaan. Het klare licht bekomen is dus alleen in Zijn licht. Wij hebben genade nodig anders zien wij het licht niet. Als Hij ons bestraalt met Zijn Geest en genade, dan zien wij, zoals wij moeten zien, zonder die bestraling niet! Laat ik het zó uitdrukken: dit boek, dat ik hier voor uw ogen houd, daarvan kunt u, als u goede ogen hebt, al van ver zien dat het een boek is, ook ziet u de kleur, ja zelfs dat er "Psalmen" op staat. Doch iemand, al zit hij nog zo vlakbij, maar die geen goede ogen heeft, die zegt wellicht: "Het is een plank", want hij ziet het niet. Zo hebben wij ook totaal geen verstand van God of goddelijke zaken; dat is voor ons een geheel afgesloten terrein.

Het beeld Gods bestond in een deugdelijke, zedelijke goedheid, namelijk dat wij naar de wil van God waren. Een waarlijk deugdelijke goedheid, waardoor wij ook kenden wat God met het schepsel bedoelde. Het was ook een zedelijke goedheid, in overgave aan God. Nu hebben wij het géén van beide. Wij hebben geen licht en geen verstand. Wij hangen geheel van God af. Ik

kan spreken en het zo helder mogelijk u voorstellen, allerlei beeldspraak gebruiken en het nòg eens herhalen, maar ... als God het niet heiligt, dan is het voor ons: duisternis. Wij hebben onze éigen voorstelling van zaken en daardoor is het meestal precies averechts, tegen de draad in. Wij dènken, dat wij het kunnen begrijpen! Zó diep is de mens gezonken.

Dat wij daarom toch acht zouden geven op de oneindig grote liefde en barmhartigheid die God aan ons bewijst. Want, waartoe laat Hij ons het Evangelie verkondigen? Zoals de wolk- en vuurkolom het volk Israëls geleidde, zo wil Hij nu nog doen door de verkondiging van Zijn Woord en ons op de plaats brengen waar wij moeten zijn.

Want wanneer iemand door de prediking van het Evangelie zijn ongeluk en ellende moet aanpakken (het geeft niet in welke mate of hoedanigheid of wáárin dat is, het loopt er maar over dat wij moeten aanpakken van wat wij vanwege onze val -- ons àf-zijn van God -- geworden zijn) en met de brok zit: "Ik weet niet wat ik moet beginnen! och God", en loopt te tobben en te zuchten, niet wetend een begin of eind te krijgen en het is alsof wij in een cirkel blijven rondlopen, zonder uitkomst, het dus zaken zijn die ons hart gaan raken (want er staat: "In Uw licht zien wij het licht"), hóé wil dan die gezegende, aanbiddeijke God zijn?

Dan kunnen wij onder het Woord komen en net zoals men een touw helemaal uitpluist, haartje voor haartje, totaal uit elkander, zo kan heel die zaak uit elkaar geplukt worden, geheel open. Dat is Gods gave, Zijn vriendschap en liefde. Hij wil dat doen door de prediking van Zijn Woord, waaraan Hij de belofte verbonden heeft: "Het zal niet ledig tot Mij wederkeren; maar het zal doen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend."

Waar toe is dat? Door onze val zijn wij het beeld Gods geheel kwijt, daarom moeten wij vernieuwd worden. Wij moeten in een geheel nieuwe staat komen, naar het evenbeeld Desgenen, Die ons geschapen heeft. Adam was in de staat der rechtheid als der goddelijke natuur deelachtig, en nu is het de bedoeling, dat wij dat eigen worden in Christus, waarvan Petrus schrijft: "Door Welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat gij door dezelve der goddelijke natuur deelachtig zoudt worden." Dat is: in een Ander, in Christus Jezus. Want bij Hem is de fontein des levens. Zijn wij in de eerste Adam alles verspeeld, nu is het in de tweede Adam. Hij is de Fontein des levens. In Hem is weer te vinden wat wij verloren hebben.

De gehele staat, zoals die in de rechtheid was, wordt ook wel genoemd: "De gerechtigheid", als in één woord samengenomen. Elihu zegt daarvan: "Hij -- namelijk Christus, Die de Fontein des levens is -- zal de mens zijn gerechtigheid wedergeven." Hij geeft terug wat wij verloren hebben, daardoor zien wij in Zijn licht het licht. Bij wie er van de genaderijke verlichting door Zijn Geest en Woord is, daar komt voor de dag (gelijk Christus Zich noemt: "Ik ben het Licht der wereld. die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben"), dat zij, juist door die verlichting op de rechte plaats gebracht worden.

Dát kan ik niet doen. Ook Paulus heeft geen mens kunnen verlichten of kunnen bekeren. Calvijn stond eens te spreken en hield ineens op en zei: "Laten wij God aanroepen!" Hij begreep: als de prediking niet achtervolgd wordt door die eeuwige Geest, dan bleef alles zitten zoals het was, dan ging men nèt weer zo weg, als men gekomen was.

Dat ik daar de nadruk zo opleg (het is biddag) is hiertoe: wij moeten niet slechts op een zekere woensdag in de maand maart bij elkaar zijn om te spreken over onze zonden, over de zonden des volks en hoe wij naar ziel en lichaam van God afhangen voor tijd en eeuwigheid, want er staat: "Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken." Dus ons leven behoort te zijn als een gedurig gebed. En hoe kan dat bekwamer dan dat ik gevoel: "Oh, wat ben ik diep gevallen." Want al is Christus de Fontein des levens, -- het Licht der wereld -- alsmede de volkomen Zaligmaker, maar als men het nodige licht niet heeft, dan is het net als bij Jezus, tijdgenoten, die zeiden: "Is Deze niet de Zoon des timmermans? En is Zijn moeder niet genaamd Maria, en Zijn broeders en zusters, zijn zij niet allen bij ons?" Is het niet verschrikkelijk? Dan heeft Christus voor ons niet die waarde welke betamelijk is, en krijgt Hij evenmin de eer die Hem toekomt, ook huldigen wij Hem niet zoals het moet. Hoe kòmt dat toch?

Omdat wij alle gaven en vermogen missen; en buiten de verlichting des Geestes: "In Uw licht zien wij het licht", zijn wij druk aan het tobben en aan het dolen.

Een tijdje geleden was ik in een ziekenhuis in Rotterdam-Zuid bij een patiënte die zo'n lijden had, dat ik het ternauwernood kon aanzien. Haar tong lag als een stuk touw in haar mond gekruld. Een paar woorden bracht ze nog wat verstaanbaar uit: "Ploegers hebben op Mijn rug geploegd." Ik heb een paar woorden gesproken over Christus' lijden en dat wij hier ook wat van leren kennen. Dat alles zo kort mogelijk, want door gebrek aan adem lag zij met een zuurstofapparaat aan en daarbij was haar gezicht verwrongen van de pijn.

Toen ben ik op de knieën gegaan en heb uit het diepst van mijn hart de ellende en de armoede voor Zijn aangezicht liggen uitjammeren: "Die zonde! Die zonde!" Dat gebed heeft God toen terstond verhoord. Immers: "Hij hoort het gebed." Op staande voet is daar toen verandering gekomen, zodat het zuurstofapparaat verwijderd kon worden, omdat zij weer normaal adem kon halen.

De volgende keer dat ik er weer kwam, lag zij hard te wenen: "Oh, oh, wat is dat toch wáár: Hij hoort het gebed." Ik heb ook geweend, want: wát zijn wij?? God kon ons hier vanwege onze zonden, stuk voor stuk in de jammervolste ellende laten omkomen; en dan de bewijzen te hebben dat Hij ons, ellendigen, nog hóórt uit Zijn troon en woning en ons nog wil beantwoorden!

Maar, toen begon zij: "Kijk eens, wie moest ik nu wel niet zijn! Ik moest (en toen ging zij aan het optellen): bidden, danken, zuchten en zó en zó moest ik wezen." Daarop vroeg ik haar: "Vraágt God dat van je?" Zij antwoordde: "Hoe bedoel je dat? Het is toch betamelijk?" Ik zei: "Inderdaad! Wij moesten wel zijn als Adam en Eva in de staat der rechtheid, want zó heeft God ons geschapen. Daarom vraag ik je op de man af: vraagt God dat van je?" Zij bleef het antwoord schuldig. Daarop zei ik: "Dan zal ik antwoorden, hoe ik het zelf versta. Hij vraagt van mij en van jou niets anders, dan dat wij bekennen: ik ben een zondaar. Als je dat aanpakt, hoe lig je daar dan? Als een toonbeeld van Zijn eeuwige barmhartigheid en dan zijn het zijn werken die Hem loven. Dan is het alles vrije gunst en ontferming." Toen heeft ze hard liggen wenen, want ze begreep: "Dat is wáár; dat is tot eer van God." Maar wij denken, dat wij met armen en benen moeten zwaaien, en verzen zingen, en ... verliezen dan soms het doel uit het oog! Want wát vraagt God eigenlijk van ons? Dat wij bekennen zondaars te zijn, en dan is ál wat wij hebben: genáde, Zijn weldadigheid!

Wij staan nu aan het begin van een nieuw seizoen; wij weten niet of God zal laten groeien of niet. Maar als wij zondaars zijn, hoe is het dan? Wat kunnen wij dán toch rijk zijn, hè? Oh, wat kunnen wij dan rijk zijn!

Van een man, die hier jaren geleden ook onder ons was (hij juicht nu al voor de troon) is nog bekend, dat hij op een keer geen eten in huis had. Toen zijn kinderen 's middags uit school kwamen, zei hij: "Zet de borden maar op tafel met de vorken en lepels. Nadat al de kinderen aan tafel waren, bad hij uit de diepste grond van zijn hart. Want zij hielden nog zoveel óver, zij waren met zijn twaalven en allemaal nog in het heden der genade. En, je moet je eens indenken, dat zij allen de hel verdiend hadden. Die man heeft gebeden als zondaar.

Toen hij amen gezegd had, vroeg hij aan de kinderen of zij nog honger hadden. Stuk voor stuk was hun antwoord: "Nee vader." Zij allen waren verzadigd. Daarop zei hij: "Dan moeten wij maar eens zingen: Geloofd zij God, met diepst ontzag! Hij overlaadt ons, dag aan dag, met Zijne gunstbewijzen." Toen hebben zij met elkander gedankt en was de maaltijd afgelopen. Kijk, dat kán, als men "zondaar" is: "In Uw licht zien wij het licht."

In het paradijs hebben wij alles verspeeld; wij hebben niets overgehouden. In de eerste plaats hebben wij te leren hoe diep, diép, DIEP wij gevallen zijn. Niet zoals het tegenwoordig is, want tegenwoordig hoor je van grote toestanden, tot zelfs opgetrokken worden tot in de derde hemel,

maar nóóit dat men er zelf tussen uit gevallen is met het eigen ik. Die zaken gáán zo niet! Laten wij maar leren, hoe ongelukkig wij zijn en als wij dan uit de verlichting door het ware Licht, ons licht bekomen, dan zal dat in vrucht openbaar komen, in blijdschap door de Heilige Geest!

Van nature onttrekken wij ons allen aan God, dat deed Adam ook. Maar waar de genade werkt, dáár is, om ons aan Hem toe te betrouwen, aan Hem óver te geven. Immers, tot het zielzaligend geloof behoort ook, dat er een zeker betrouwen is dat de Heilige Geest werkt. Dan komt dát voor de dag. Het is alléén de genade die herstelt. Er is nog nooit een mens geweest die iets áán- of toegebracht heeft. Naarmate er gekend wordt: "Dat kán ik niet", wordt temeer de genade gehuldigd en komt er voor de dag van:

... Eeuwig bloeit de gloriekroon,
op 't hoofd van Davids grote Zoon.

Ik wil een ieder er op attent maken, dat de fontein des levens bij Hem is. Het is een altoos durende fontein. Christus heeft voor de zonde betaald, heeft volkomen afgerekend, heeft aan alle eis van recht en wet volkomen voldaan, een eeuwige gerechtigheid verworven en is met Zijn eigen bloed de hemel ingegaan als de ware Bedienaar des heiligdoms. Alle volheid is bij Hem om ons te kunnen dienen ten eeuwigen leven. Maar wij zijn zo ontbloot, dat wij alleen uit de genade de werkelijkheid zien. In Uw licht zien wij het licht. In Uw klaarheid, zullen wij ons klare licht bekomen.

Buiten de genade, buiten Zijn heerschappij en gezag, ben ik, zijt gij, is een ieder mens onbekwaam om Gode dienend te zijn. Het is alles uit Zijn genade, uit Zijn eigen werken. Wat wij ook willen aanbrengen, het is fout! Soms zouden wij voor de dag willen komen als een "echt" christen, als een "goed", een "deugdelijk" christen. Ja, zó zou ik ook wel willen zijn, maar dat is al zo dikwijls fout gegaan, dat ik de laatste tijd wel eens zeg: "Och God, het lijkt wel of Gij mijn armen en benen stuk geslagen hebt; ik kan niets meer." Maar als ik dan tot mijzelf kom, dan begrijp ik uiteindelijk --: "Wat openbaar maakt, is licht" -- wat heb ik gedaan met alles wat ik zèlf wil, en wat doet gijlieden daarmede? Christus van Zijn eer en heerlijkheid beroven, zodat er dan geen plaats voor Hem is om ons te kunnen dienen. Dat is toch indroevig! Hij doet horen wat Hij wil wezen; laten wij dan de armen en ongelukkigen zijn.

Verder wil ik dit er ook nog van zeggen --: "In Uw licht zien wij het licht" -- wát er nu aangevangen wordt, in de staat, in de kerk of in de maatschappij tot hervorming, tot reformatie, het is alles "achterom", dus anders dan langs de rechte weg en dat kan nooit goed gaan. De zaak in Nederland is bedorven, zowel van de kerk als van de staat en maatschappij. Hebben jullie ooit gehoord dat, als een zaak door mensen bedorven was, dat God dan zegt: "Ik geef u wel genade om het weer "goed" te maken?". Dat hebben jullie toch zeker ook nog nooit gehoord? Neen, dat gáát niet. Er valt ook totaal niets "goed" te maken. God bláást in dat alles.

Er mag gesproken worden over rechtzinnig en vrijzinnig, over linkse en rechtse partijen, maar als wij met die zaken bij God komen, dan hebben ze voor Hem allemaal dezelfde waarde. Zijt gij met de staat van ons land, van onze kerk en van onze maatschappij al eens bij God geweest? Dan kunt gij ervaren, dat God er niets van moet hebben! Daarom, wat ik u bidden mag: laat alles los! Het komt er voor onszelf op aan, om te zien onze ziel er als een buit uit weg te dragen!!

Christus is buiten de deur gezet en men is te hoogmoedig om terug te gaan naar God. Daarom móét alles vástlopen! En je ziet het ook op alle terrein, op alle mogelijke wijzen vastlopen. Men verzet zich er wel in, hoewel er veel ellende te koop is, maar men vermaakt er zich nog onder. Ook de duivel helpt een handje, opdat de mens er zich in vermake, want hij heeft maar in één zaak de dood gezien en dát is: in Christus en de genade! Daarvan heeft hij het al twee keer moeten verspelen: in de hemel voor God en nõg eens hier op aarde aan het kruis.

Hij heeft het voor Christus moeten verspelen, toen Deze tussen twee moordenaars aan het kruis hing als de grootste schuldige. Want Christus hield Zich aan Zijn Vader, liet Hem heersen en

droeg het oordeel. Dát was de nekslag voor satan en dat zou het ook zijn, zowel voor de hel als voor de antichrist, als de kerk -- de vrouw des Lams -- eens de grootste schuldige werd. Nu hebben het doorgaans de communisten gedaan, of Amerika! Maar als de kerk het gedaan zou hebben, dan zou satan het verspelen.

Och, dat wij het ook beseffen om God aan te lopen als een waterstroom, dat Hij ons met Zijn genade verrijke, dat Hij ons waarlijk verlichte, opdat wij zien hoe de zaken bij Hèm staan. Niet hoe wij het zèlf bekijken! Stam zou zeggen: "Ik heb altijd scheel gekeken", er áltijd náást! Het loopt er dus over: hoe is het bij God? Dat is het einde van alles. Zien wij dan in Zijn licht het licht, zo leren wij -- als er van Gods majesteit uitstraalt -- rècht verstaan.

Hoeveel duizenden en miljoenen zijn er niet, die reeds ingezameld zijn, die er nu nòg zijn of die nog geboren zullen worden? Maar aan een stuk of wat herders (hoeveel het er waren, staat er niet eens bij) is te beurt gevallen wat aan miljoenen van Gods ware volk niet te beurt is gevallen, namelijk dat aan hun, door een engel uit de hemel, rechtstreeks bekend is gemaakt, wat er stond te geschieden. Welk een eer deed God hun aan, door hen zo in kennis te stellen van het heuglijke feit, dat Zijn Zoon ons vlees en onze natuur had aangenomen! Die mensen hebben God toch wel gevreesd, hé? Maar, hóé hebben zij daar in Bethlehems velden gezeten? Want je kunt gerust geloven, dat die mensen in Bethlehem geen plaats meer hebben gehad vanwege de dodelijke jammer die er in hen zat. Wat waren zij toch wonderlijk omlaag gedaald! God had van Zijn volk Israël gesproken, dat zij tot een hoofd zouden zijn, en nu waren zij tot een staart geworden. Want in het verre Rome zat een man, die heel de toenmalige wereld commandeerde. In Israël moest een ieder naar zijn eigen stad gaan, zijn naam en alles opgeven om beschreven te worden. Dat was om hen te plukken, want in Rome had men geld nodig. Zo ver was het nu gekomen!

Terwijl die herders daar zo zitten, worden zij plotseling, onverwachts, door de heerlijkheid des Heeren omschenen, daar is een engel Gods!! Zij vrezen wel met grote vreze, dát is waar, máár wat gebeurt er nu? God voert daar zo'n heerschappij, en er is zodanig van de heerlijkheid des Heeren, dat al hun eigen licht, hun eigen gedachten en inzichten, ál wat van hen is, ter aarde ligt. En wat gaat nu heersen? In Uw licht (hun licht uit! zij uitgespit, ten einde) hebben zij het klare Licht aanschouwd: "Ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal."

Elk woord daarvan is raak geweest, dat bewijst de uitkomst. Zij blijven niet bij elkaar zitten, ook blijven er niet een paar achter bij de schapen zodat er slechts enkelen van hen naar de stal zijn gegaan. Néén, als zij de engelenzang gehoord hebben, dan gaan zij allen met haast op stap. "In Uw licht zien wij het licht." Zij gaan zonder weifelen. Zij zeggen niet: "In een stal? De ware Verlosser in een stál? Maar dat is zo'n tegenstelling met keizer Augustus, want die zit in een paleis! Neen, helemaal niet. Want, zij hebben het ware licht en: "In Uw licht zien wij het licht." Zij komen met háást!

Evenzo ging het met de wijzen uit het Oosten. Zij komen niet te Jeruzalem aan, met: "Ja. wij wilden eens vragen of het waar is dat er een koning geboren is, want er is ons een grote ster verschenen. En nu hebben wij gedacht dat wij hier maar eens heen moesten gaan om nadere berichten in te winnen." Bèn je helemaal! Zij komen, en zeggen zonder omwegen: "Wáár is de geboren Koning der Joden?"

Zie je nu wel hoe de genade werkt? Dan is er geen: "misschien" of: "het zou best eens kunnen zijn" en: "Ik denk." Helemaal niet. Waar genade is, daar is: "Ik wéét", en: "Ik ben verzekerd." Zó zijn de zaken en niet anders.

Door de listen van de duivel kunnen er wel eens schommelingen en twijfelingen zijn - dat kan dan wel eens op de voorgrond komen - maar die zekerheid wordt er niet door vernietigd. Je kunt geloven, dat die wijzen uit het oosten óók wat hebben uitgestaan. Want als zij te Jeruzalem komen, dan zien zij in geheel Jeruzalem geen enkele vlag, niets. En als zij gaan vertellen, dan worden zij met een paar grote ogen aangekeken van: wat mankéért die mensen toch? Dat moet je je toch eens even indenken! Nochtans was er bij hen licht.

Wat moet dat voor hen geweest zijn, dat zij, als geleerden, nog niet eens een geleide kregen, dat niet één soldaat of een hoveling als gids meegestuurd werd, om hun de weg te wijzen naar Bethlehem. Want de schriftgeleerden wisten wel waar de Verlosser geboren zou **worden. ja, dat** was overbekend: "Gij Bethlehem, gij land Juda! zijt geenszins de minste onder de vorsten van Juda; want uit u zal de Leidsman voortkomen, Die Mijn volk Israël weiden zal", máár ... niemand had er de moeite voor over om zijn schoenen aan te trekken! Dát was de ontvangst die de wijzen genoten! "Zoek het zèlf maar uit. Het is toch wat. Maar de kerk zingt, ja die grote Koning Zelf:

... Wie Mij veracht', God wou mij niet verachten,
Noch oor noch oog
van mijn verdrukking wenden;
Maar heeft verhoord, wanneer ik uit d'ellenden
riep naar omhoog.

Zo is het ook met de wijzen gegaan. Was het te Jeruzalem voor hen: "Zoek het zèlf maar uit", nu gaat de ster hen òp en vóór. Niet ver verwijderd, als de Poolster, maar vlák vóór hen. Want: "De ster die zij in het Oosten gezien hadden, ging hun vóór, totdat zij kwam en stond boven de plaats, waar het Kindeke was." Zó handelt God.

Waar zijn nu de behoeftigen, degenen die zeggen: "Ik zit in de nacht, in het duister, ik ben alles kwijt, er is bij mij niets?" Voor hèn is de Fontein des levens. God wil Zijn lieve Zoon -- de Fontein des levens -- verheerlijken, zo wil Hij ons verlichten met het Licht des levens, opdat wij de verborgenheden des Koninkrijks mogen verstaan. Maar, dat doet Hij ellendigen!

Toe, pakt dan eens aan van uw ellende. Voor godsdienst heeft God geen achting; voor de mijne heeft Hij het ook niet gehad. Ik het jaren gelopen met bemoeienissen en tòch eigenlijk gesteund op mijn godsdienst, maar toen het er op aankwam rolde God al het mijne op, en was het: "Tot de wet en tot de getuigenis! zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben." Hij stelde mij naakt in mijn zonde. Toen kwam er voor de dag, dat er toch wat gebeurd was. Wát dan? Er was indertijd geopenbaard dat Jezus de Christus was. En nu staat er: "Een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden", dan valt alles buiten Christus weg.

Daar Hij de Fontein des levens is, is het de bedoeling van God, dat er buiten Hem niets zou overblijven, en dat wij, vóór en ná bekering, Hem zouden verheffen tot zaligheid van onze ziel, tot welvaart van ons land, van ons volk en van onze kerk, opdat die enige Naam zou zijn boven alle naam. Toe, laten wij eerst nog met elkander zingen het 7e vers uit Psalm 89:

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort! ...

Elke boom zal, naar Jezus' eigen woord, aan de vrucht gekend worden. Waar God verlicht en wij het ware licht bekomen, daar schikt Hij ons toe, om Hem op de rechte wijze te dienen. Degenen die dat Koninkrijk zoeken, zoeken Hem alleen recht door de verlichting des Geestes en degenen die genade en aanneming verkregen hebben, leven Hem alleen recht door die verlichting. Niet door bekering, maar door de verlichting des Geestes. Daardoor hangen wij diep en steil van Hem af.

Wij hebben Zijn reine, goddelijke Wet als een regel des levens. Deze Wet is als het uitgedrukte beeld van Gods reine natuur. zijn werken brengen teweeg dat God de eerste, de hoogste plaats gaat innemen en dan komt vanzelf ook in vrucht openbaar de liefde tot de naaste. Want wij zijn geen mensen die uit onze natuur naar Zijn wil leven! Wij zijn daartoe ook niet bekwaam, dat moet de genade doen. Die schikt en vormt ons, en die doet ons doen, wat God spreekt, dat wij moeten doen. Dat is alléén de genade!

Uit de vrucht moet blijken of het de ware genade is. Want er kan zo mooi gepraát worden, er staat: "Uit uw mond zult gij geoordeeld worden", maar er is geen mens bij machte om het hart te kennen. Wij kunnen elkander wel beoordelen, maar het hart kennen wij niet. Daarom moet uit de vrucht blijken hoedanig de boom is, wat de natuur des booms is: òf goed, òf niet goed. Dat brengt de vrucht aan de dag. Men spreekt wel eens over eigenschappen en dergelijke; nu, hier hebben wij een eigenschap die in alle opzichten op Gods Woord gegrond is, zowel in oud- als in Nieuw Testament: de VRUCHT! Dat komt hier bij David ook voor de dag: "In Uw licht zien wij het licht." Want wat doet David? Is het zó bij hem: "ja, Heere, alles hangt van U af, dus een mens moet het maar overgeven; ik zal dan maar zien hoe het loopt?" Dat kun je begrijpen! David is een waar lidmaat van Christus. Er staat: "Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken", en wat doet David? Hij gaat ons als vóór in gebed. Dat doet David als volgeling, als discipel van Jezus, Die óók gebeden heeft.

Hij bidt hier: "Strek Uw goedertierenheid uit over degenen, die U kennen, en Uw gerechtigheid over de oprechten van hart." Is dat nu niet de ware christen? Hij leeft niet zichzelf, maar bidt: "Strek Uw goedertierenheid uit over degenen, die U kennen." Wat is zijn bedoeling? Dat, al heeft men Hem leren kennen, men dan niet kan blijven leven op: "Ik heb tóén ervaren." Wij hebben steeds weer nieuwe genade nodig om Gode te leven. Daarom heft hij de bedelstaf op voor de naaste. Dat is zuiver in overeenstemming met wat Christus deed, het Hoofd van Zijn gemeente.

De discipelen kwamen tot Jezus en zeiden: "Heere, leer ons bidden." Dan zegt Jezus niet: "Kun je dat nu onderhand zèlf niet? Dat heb ik al zoveel jaren gedaan." Oòk niet: "Dat zal Ik wel doen, hoor." Maar Hij gaat hen voor en zegt: "Gij dan, bidt aldus (en begint met): Onze Vader." Niet: "Mijn Vader." Maar: "Onze Vader." Hij leert hen aanstonds gemeenschapszin.

De zaak is toch deze, dat een ieder mens, die door geboorte aanzijn verkregen heeft in deze wereld, aanstonds een lid is van deze tegenwoordige boze wereld, en tot het huisgezin van satan behoort. Doch Christus heeft hier ook een huisgezin, en Hij wil hebben dat zij, als Zijn onderhorigen, als Zijn kinderen, één lichaam zijn, één gemeente, dus ook voor elkander bidden: "Onze vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde. En dan niet: geef mij, Heere, mijn dagelijks brood, maar -wéér in gemeenschapszin: Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen." Alles dus gemeenschapszin. Biddend voor elkander.

David doet het hier ook. Waarom? Omdat God zegt, dat hij eens voor een ander moet bidden? Neen, zo is het niet. Maar de genade heeft deze kennis bij hem gewrocht: "Bij U is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht." David wenste, zoals wij vanmorgen reeds hebben gezegd, de knecht van God te zijn, Hem ten dienste te zijn. Hij bedoelde de eer van God, daarom bidt hij om Zijn goedertierenheid over degenen, die Hem kennen. Hij wil zeggen: dan kunnen zij vruchtdragende ranken zijn. Als Gij toeschikt, dan kunnen zij U, Gode, leven en anders gáát dat niet. Dát is het, wat David bedoelt.

Ook: "Uw gerechtigheid over de oprechten van hart." Zijn wij uit onze natuur oprecht? Neen. Alleen door de heerschappij, door het gezag van Zijn Majesteit. David heeft in het bovenstaande als bezongen: "Uw gerechtigheid is als de bergen Gods." Daar er dus een eeuwige gerechtigheid bij Hem is, zo wil hij hebben, dat God dát in daden zou bewijzen en toeschikken, zodat er oprechten van hart zijn. Dat is tot hun nut, maar ook tot Gods eer.

Och, dat zou dan insluiten, dat er oprechten van hart zijn, wier bede door Hem verhoord wordt, zodat, al is het dat er:

Ruwe stormen mogen woeden,
alles om mij heen zij nacht,

(dan nochtans in oprechten van hart openbaar wordt):

God, mijn God zal mij behoeden,
God houdt voor mijn heil de wacht.
Moet ik lang Zijn hulp verbeiden,
Zijne liefde blijft mij leiden:
door een nacht, hoe zwart, hoe dicht,
voert Hij mij naar 't eeuwig licht.

Zouden jullie daar ook geen zin in hebben? Er is genoeg drukte en wereldzin op straat. Als er voetbal is, staat heel Rotterdam op stelten, moet het gehele politiecorps ingeschakeld worden en vliegmachines om de boel te regelen. Maar wat zou dát zijn, als er eens openbaar werd van Gods majesteit - in wèlke weg dan ook - zodat wij óók de straat eens langs konden:

Wie heeft lust de HEER te vrezen,
't Allerhoogst en eeuwig goed? ...

Als wij de oprechten van hart zijn, dan zouden wij daar de gelegenheid toe krijgen. Want deze bede, die David gebeden heeft, en die nòg gebeden wordt als er genade is, kan God niet afwijzen. Daarom krijgen de oprechten van hart daartoe wel eens de gelegenheid.

Er is nog bekend, dat er eens in een stad de pest heerste. Een ieder kneep 'm van angst. Daar woonde ook een vrouw, die altijd in de ellende gezeten had, en die zei toen: "Nu trek ik mijn Zondagse jurk aan." Daarmede ging zij huisje in en huisje uit, alle pestlijders bezoeken om hun te vertellen wat zij aan haar God had. Wat deed God? Zijn goedertierenheid uitstrekken over degenen, die Hem kennen, en Zijn gerechtigheid over de oprechten van hart.

David vervolgt zijn gebed met: "De voet der hovaardigen kome niet over mij, en de hand der goddelozen doe mij niet omzwerven." Wat is daar de bedoeling van? Wel, dit: satan kan geen enkele oprechte uitstaan. Zullen wij daar allemaal rekening mee houden, ook de bekeerden? Als je God wenst te bedoelen, dan haat satan je met een dodelijke haat. Hij wordt zelfs de aanklager der broederen genoemd, en wil ook God tegen ons opzetten. Als het er op aankomt, dan werpt hij ons, onze zonden voor de voeten en wil die ook God voorstellen. Maar nu heeft David, ja de Zone Gods Zelf, gebeden, en nòg zijn er die bidden: "De voet der hovaardigen kome niet over mij, en de hand der goddelozen doe mij niet omzwerven."

Als satan er de gelegenheid toe krijgt, wat kan het hem dan schelen wie of wat hij er voor gebruikt: vrijzinnigen, rechtzinnigen, communisten of de godsdienst? Dat is bij hem allemaal precies hetzelfde. Bij wie had Christus aan het kruis gehoor? Alle partijen waren één tegen Hem, er was geen onderscheid: overpriesters, schriftgeleerden, Farizeeën, Sadduceeën, Herodianen, heidense soldaten.

Nu ja, er was een Jozef van Arimathéa, die met de brok zat en niet bewilligd had in hun raad en handel. Ook een Nicodémus, die in een hoek zat, kwam voor de dag (met die man kwam het ook nog terecht!), die hebben Hem van het kruis genomen. Verder was het allemaal hetzelfde, bij welke partij je ook kwam, zij verkozen een moordenaar, een oproerkraaier, boven Jezus: "Wèg

met Dezen, en laat ons Bar-abbas los. En Bar-abbas was een moordenaar."

Zó is het heden ten dage nòg! Dat wij dan weten, dat het ernst is, dat als satan kòn, dan ging een ieder bij wie van de vreze Gods is, er aan. Maar:

... Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.

Want de eer van God en van Zijn Christus staat er mede in verband. Dát hebben wij dan tòch tot onze troost.

Daarom voegt David er nog wat bij: "Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zijn nedergestoten, en kunnen niet weder opstaan." Wij zullen hierover maar heel kort zijn.

De inhoud ervan is - hoewel satan alles als op haren en snaren zet, als het kòn: "Wèg met die fijnen van de aarde" - dat God er óók nog is. Van satan mag je godsdienstig zijn, zelfs wel eerste klas! Maar je mag niet God en de eer van Christus bedoelen. Voor de rest mag je álles zijn. En een vrienden en "geloofsgenoten" dat je dan hebt! Tienduizenden! "Christelijk" Nederland verzinkt er bijna van. Maar Christus wordt gehaat en het zijn ook maar enkelingen die vastlopen, die met de brok zitten! Geeft er daarom toch acht op: "Aldaar zijn zij gevallen."

Laat ik (de tijd is voorbij) het met een paar woorden zeggen: Nadat alles zich tegen Daniël gesteld had (en zij hadden het gewonnen, de voet der hovaardigen kwam over hem!) daar . . . sloot God de muilen der leeuwen toe! Ja, dáár hadden zij niet op gerekend. Als de koning de volgende dag beveelt dat nu zijn beschuldigers in diezelfde kuil geworpen moeten worden, dan krijgen zij nog niet eens de eer dat hun voeten de bodem er van raken: "Zij kwamen niet op de grond des kuils, of de leeuwen heersten over hen, zij vermorzelden ook al hun beenderen." Op aarde mochten zij niet blijven en in de kuil waren zij, eer zij die eigenlijk aangeraakt hadden, al het kind van de rekening! "Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zijn nedergestoten en kunnen niet weder opstaan." God stond voor de oprechte in.

Ook bij de drie jongelingen in de oven zien wij dat God zorg droeg. Degenen die hen er in wierpen, vonden zelf de dood, maar zij werden bewaard. Zó wil God de Zorgdragende zijn. Toe dan, hoor, laat dát in ons werken, dat, al hebben wij nòg zoveel tegen, maar als wij erkennen dat Hij de Fontein des levens is, en alles buiten Hem loslaten, dat verwerpend, dan zal Hij voor alles instaan en komt het goed. Dat wij het dan persoonlijk zoeken - ook voor onze naaste, voor ons arm volk - dat God Zijn eer zoeken en de kroning van Zijn Zoon. Hij alleen kan de zaken ordenen, zowel bij ons als in het algemeen. Dat wij dan in gebed, in smeking aan Zijn troon mogen zijn om dat bij Hem te zoeken.

Dat God het ons heilige, opdat het in die grote dag niet tegen ons getuige! Want, o vreselijk lot, die de weg geweten en niet bewandeld hebben, zullen met dubbele slagen geslagen worden! Dat God zulks verhoede, maar ons verrijke met zijn genade, om Zijns verbonds wil. Amen.

Slotzanq: Psalm 81: 12

Opent Uwen mond; ...